

ԴԵՏԵՐՄԻՆԱՑԻԱՅԻ ԳՈՐԾԱԿԻՑ

Կ. Հարությունյան

ԴԵՏԵՐՄԻՆԱՑԻԱՅԻ ԳՈՐԾԱԿԻՑ

Դիտարկենք արդյունքային ցուցանիշի ցրվածությունը իր միջին արժեքի շուրջ՝

$$\sum_i (y_i - \bar{y})^2$$

Ունենք՝

$$y_i - \bar{y} = (y_i - \hat{y}_i) + (\hat{y}_i - \bar{y})$$

Հետևաբար արդյունքային ցուցանիշի դիսպերսիան կարող ենք ներկայացնել այսպես՝

$$\sum (y_i - \bar{y})^2 = \sum (y_i - \hat{y}_i)^2 + \sum (\hat{y}_i - \bar{y})^2 + 2\sum (y_i - \hat{y}_i)(\hat{y}_i - \bar{y})$$

Երրորդ գումարելին հավասար է 0-ի, երբ ռեգրեսիոն հավասարումը պարունակում է ազատ անդամ:

ԴԵՏԵՐՄԻՆԱՑԻԱՅԻ ԳՈՐԾԱԿԻՑ

Կատարենք հետևյալ նշանակումները՝

Ընդհանուր քառակուսիների գումար՝ $TSS = \sum (y_i - \bar{y})^2$

Գործոնային քառակուսիների գումար (բացատրվող վարիացիա)՝ $RSS = \sum (\hat{y}_i - \bar{y})^2$

Մնացորդային քառակուսիների գումար (չբացատրվող վարիացիա)՝ $ESS = \sum (y_i - \hat{y}_i)^2$

Կունենանք՝

$$TSS = RSS + ESS$$

ԴԵՏԵՐՄԻՆԱՑԻԱՅԻ ԳՈՐԾԱԿԻՑ

Դետերմինացիայի գործակից ասելով հասկանում ենք՝

$$R^2 = 1 - \frac{ESS}{TSS} = \frac{RSS}{TSS}$$

$$0 \leq R^2 \leq 1$$

Դետերմինացիայի գործակիցը բնութագրում է, թե արդյունքային ցուցանիշի վարիացիայի որ մասն է մեկնաբանվում ընտրված անկախ ցուցանիշի (ցուցանիշների) վարիացիայով, կամ այլ կերպ՝ արդյունքային ցուցանիշի վարքագծի որ մասն է մեկնաբանվում անկախ ցուցանիշի (ցուցանիշների) վարքագծով:

ԴԵՏԵՐՄԻՆԱՑԻԱՅԻ ԳՈՐԾԱԿԻՑ

Թերությունները՝

- R^2 - ն չի փոքրանում մոդելում անկախ փոփոխականների թվի ավելացմամբ,
- R^2 - ն քիչ օգտակար է ժամանակային շարքերի մոդելների որակի գնահատման ժամանակ:

ԴԵՏԵՐՄԻՆԱՑԻԱՅԻ ԳՈՐԾԱԿԻՑ

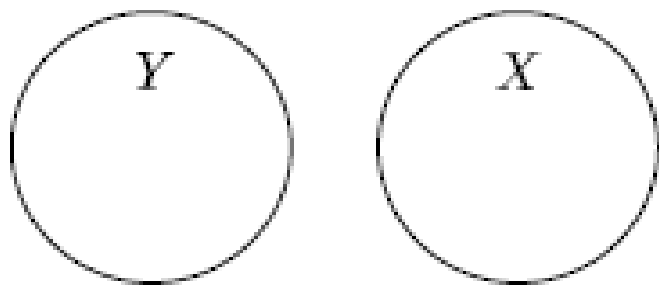
Ճշգրտված դետերմինացիայի գործակից

$$\bar{R}^2 \quad \text{կամ} \quad R^2_{adj} = 1 - \left[\frac{n-1}{n-k} (1 - R^2) \right]$$

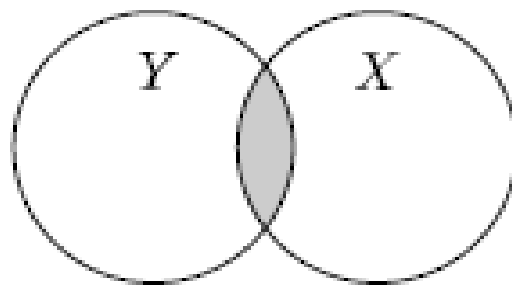
որտեղ՝

n -ը դիտարկումների թիվն է,

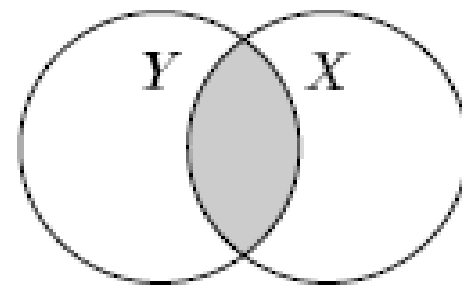
k -ն անկախ փոփոխականների թիվն է:

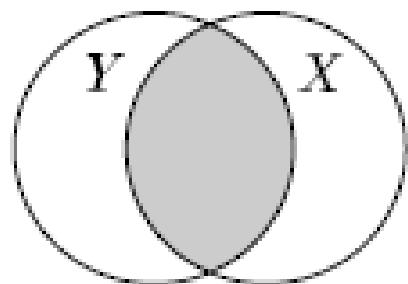
(a)

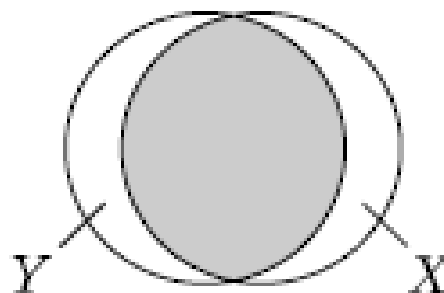
(b)

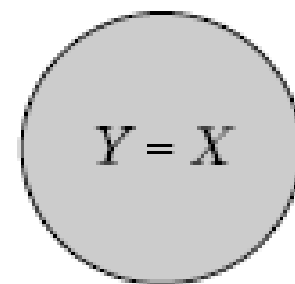
(c)

(d)

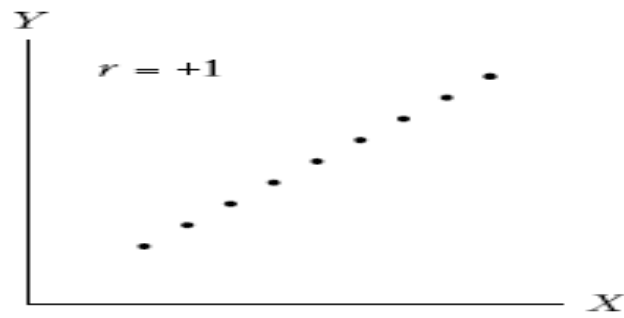

(e)

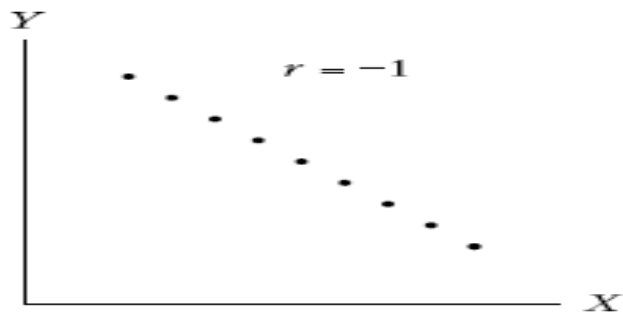

(f)

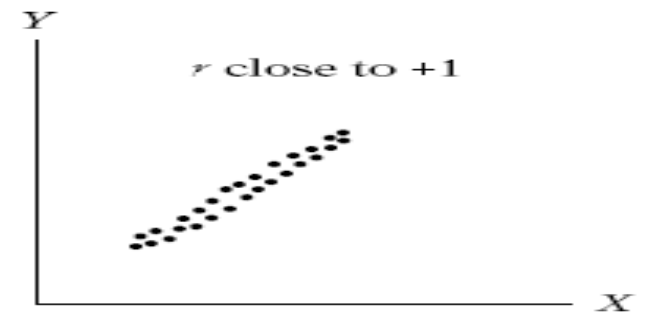
(a) $r^2 = 0$; (f) $r^2 = 1$.

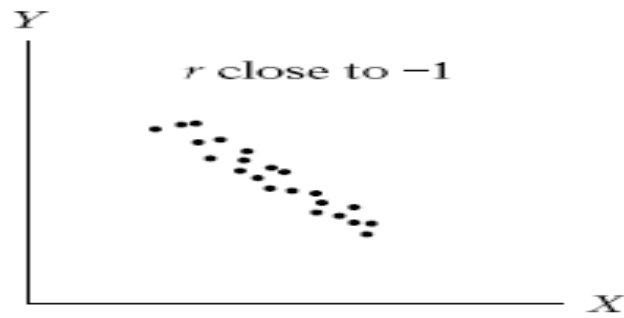
(a)

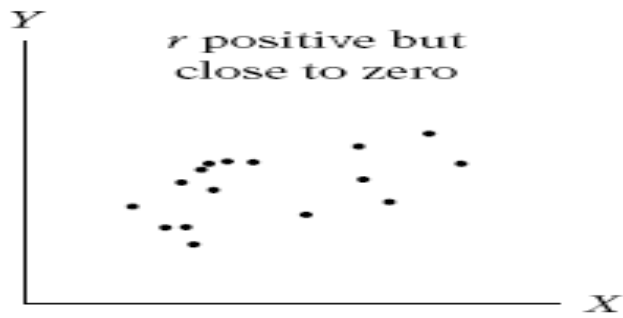
(b)

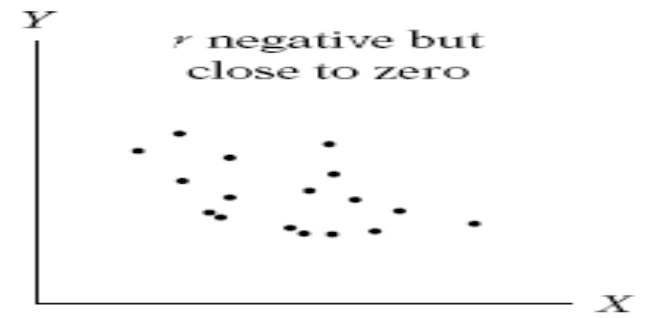
(c)

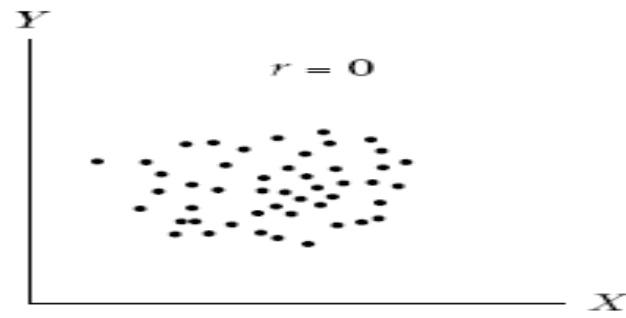
(d)

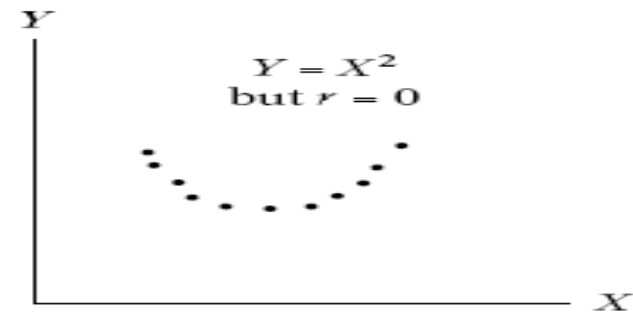
(e)

(f)

(g)

(h)